

Remissvar Umeå universitet, ”Underlag till kontrollstation 2015 för anpassning till ett förändrat klimat”

Umeå universitet har erbjudits tillfälle att besvara remissen ” Underlag till kontrollstation 2015 för anpassning till ett förändrat klimat”, FS 1.5-568-15. Teknisk-naturvetenskaplig fakultet och samhällsvetenskaplig fakultet har erbjudits möjlighet att yttra sig. Rektor har beslutat om följande svar från Umeå universitet 2015-06-16.

Sammanfattande synpunkter

Att hela samhället anpassar sig till ett förändrat klimat är nödvändigt, och en sådan anpassning kommer att beröra hela samhället vilket rapporten också speglar. Detta innebär dock att delar av rapporten berör områden som inte ligger inom universitetets forskningsområden och som vi därför inte berör. Vi yttrar oss därför endast om nedanstående delar i rapporten, där siffrorna hänvisar till kapitlen i rapporten. Umeå universitet kan därför inte heller ge ett sammanfattande yttrande över rapporten som helhet.

Yttrande

3.2 Analysen och förslagen är rimliga. Vi anser att det är mycket viktigt att den information som redan finns gör tillgänglig, och att föreslagna karteringsuppdrag genomförs/slutförs, allt i enlighet med förslaget.

3.3 Analysen och förslagen är rimliga. Speciellt viktigt anser vi att det är att så mycket kunskap som möjligt nås via Klimatanpassningsportalen, Förslag 3:18.

9.5.2 Avsnittet är för mycket fokuserat på skogsproduktion. Skogsbruk är inte bara produktion av virke. Det saknas en detaljerad beskrivning av hur skogsbruket i ett förändrat klimat påverkar möjligheterna till naturhänsyn och effekter på renskötsel. Det bör lyftas fram att en förväntad ökad skogsproduktion kommer i sin tur att inverka negativt på den biologiska mångfalden. Därav följer att skogsbruket i framtiden måste öka insatserna för naturvården. Detta leder till ökade kostnader för skogsbruket.

Skogen behöver inte bara lämpligt klimat för att växa. En ökad framtida skogsproduktion kommer att kräva ökad näringstillförsel, med risker för utlakning i vattendrag mm och skador på ekosystem.

För svag skrivning ”Risken för stormfällning ökar i viss takt”. Bör ändras till ” ”Risken för stormfällning ökar markant”.

Risken för markskador måste lyftas fram ännu tydligare. Markskador kan mer eller omöjliggöra skogsbruk i utsatta områden. Redan nederbörd i maj 2015 har gett problem.

Risken för mycket allvarliga angrepp av skadesvampar bör lyftas fram tydligare, t ex patogener som sprids hit från andra länder.

Eftersom man inte kan förutsäga framtiden bör det mycket tydligt lyftas fram att skogsbruket måste satsa på riskspridning, d.v.s. betydligt bredare urval av trädslag och skogsbruksmetoder, t ex skogsbruk med kontinuitet i trädskiktet. En stark satsning på inhemska lövträd skulle t ex minska risken för stormskador och samtidigt gynna den biologiska mångfalden.

Vad gäller kunskapsbehov: Det finns ett mycket stort behov av forskning på hur den framtida naturvårdshänsynen ska utformas i ett ändrat klimat. Om man tänker sig satsa på främmande trädslag behövs det ett långsiktigt (20-50 år) och brett forskningsprogram för att utreda de ekologiska konsekvenserna. Det finns t ex fortfarande stora kunskapsluckor vad gäller den redan introducerade contortatalLEN.

9.5.3 Analys och förslag är rimliga

9.5.4 Förslaget att ” Havs- och vattenmyndigheten föreslogs få i uppdrag att i samråd med Naturvårdsverket identifiera prioriterade åtgärder för spridning av fisk, till exempel. Borttagande av vandringshinder för att kunna upprätthålla/skapa nya fiskbestånd och fiske i sötvatten i ett förändrat klimat.” Detta uppdrag bör omformuleras för att också inkludera prioriterade åtgärder för att minska spridning av fisk. Uppdraget bör inkludera analyser av risker med borttagande av vandringshinder och skapande av nya fiskbestånd av både inhemska och främmande arter för att säkerställa befintliga bestånd och fiske i sötvatten i ett föränderligt klimat. Detta kopplar mot i utredning nämnd sjukdomspridningsproblematik, gynnande av varmvattenarter och främmande arter som berörs i remissen.

Vidare bör ekosystemkonsekvenserna om torsken försvinner utredas tydligare med fokus på behålla den trofiska strukturen i Östersjön ekosystem. D.v.s. vilken/vilka arter ska eventuellt kunna ersätta torsken som topkonsument i framtiden om torsken försvinner. Exempelvis - kan lax ersätta torsken roll i ekosystem? och vad krävs för åtgärder för att det ska bli möjligt.

Vidare bör konsekvenser av klimatförändring på fenologi och vandringsmönster/utbyte mellan kust och utsjö utredas. Vad som har blivit alltmer uppenbart från forskning är att ekosystem är sammankopplade med varandra genom bl.a. fiskvandringar och att detta kan ha mycket stor betydelse på både utsjöns och kustens ekosystemdynamik och därmed också miljötillstånd. Framtida klimateffekter på temperaturutveckling, produktivitet och andra faktorer på kust och utsjöekosystem är sannolikt inte desamma. Saknar därför en ansats för detta där konsekvenser för fiskproduktion och rekrytering för både kustfiskbestånd och pelagiska arter som nyttjar kusten enbart för reproduktion utreds.

11 Generellt för kapitel 11: På ett flertal ställen i kapitlet anges detaljeringsnivån på digitala kartor genom att ange en skala t.ex. 1:50 000. Detta förutsätter att det någonstans finns beskrivet vad en viss skala ska ge för detaljeringsgrad. En digital karta kan i princip ritas i vilken noggrannhet som helst och

därefter kan utskriftsskalan bestämmas. Alltså ett dokument som beskriver detaljeringsnivån för varje skala krävs som komplement.

11.1 - 11.7 Analys och förslag är rimliga

11.8 Sista stycket i 11.8 beskriver att istället för det normala sättet att bestämma ett avrinningsområde genom att enbart använda ytformerna skulle ett hydrografiskt nätverk tas fram där grundvattnets strömningsbild ska användas. Är detta ens möjligt att åstadkomma till en rimlig arbetsinsats?

11.9 - 11.11 Analys och förslag är rimliga

10.2 Analys och förslag är rimliga

10.3 Analys och förslag är rimliga

12.1 Analys och förslag är rimliga

12.2 Angående förslag 12:1, sid 268: Det finns ett skarpt förslag i kapitel 12 som berör hur forskare ska kunna "paketera" sina kunskaper om klimatanpassning så att olika intressenter ska kunna förstå och ta del av dem. Förslaget är bra eftersom det tar hänsyn till att det inte är meriterande eller ens går att finansiera publicering och synliggörande av sina forskningsresultat på ett sådant paketerat, tillämpat sätt. Men det är definitivt angeläget att forskarsamhället bidrar med sin kunskap så att den kan omsättas till anpassande åtgärder.

12.3 Analys och förslag är rimliga

14.2.2 Analys och förslag är rimliga

14.2.3 Analysen och förslagen är rimliga. Att sprida kunskap om klimatförändringarna och dess konsekvenser är mycket viktigt. Vi anser därför att förslaget om en rikstäckande inventering av klimatanpassningsperspektivet och rekommendationer till universitet och Skolverk baserat på inventeringen är speciellt viktigt.

Umeå 2015-06-16

Lena Gustafsson
Rektor Umeå universitet